

Motion till riksdagen 2025/26:2751

av **Mathias Tegnér m.fl. (S)**

Om transparens och ett lobbyregister

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett lobbyregister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över karensregler och jävsriktlinjer för statsråd, statssekreterare och andra höga befattningshavare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen kring pr- och public affairs-byråers verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den oreglerade lobbyismen utgör ett växande problem för svensk demokrati. Bristen på transparens försvårar kampen mot korruption och underminerar medborgarnas förtroende för politikens förmåga att prioritera allmänintresset över särintressen. När politiska beslut fattas bakom stängda dörrar och utan insyn riskerar förtroendet för demokratins funktionssätt att urholkas.

När den nuvarande regeringen tillträdde kunde medierna avslöja att en tredjedel av statssekreterarna hade bakgrund i PR-byråer, intresseorganisationer eller tankesmedjor. I ett fall hävdades det att en statssekreterare fortfarande var delägare i en av Sveriges

största Public Affairs-byråer efter att ha tillträtt sin tjänst. Detta illustrerar tydligt att gränsen mellan politik och kommersiella intressen är alltför svag.

Lobbyismen är idag djupt ojämlik. För stora kommersiella intressen är lobbyism en investering – för folkrörelser, miljöorganisationer och fackföreningar är det en kostnad. Utan insyn i vem som påverkar vem, och på vilket sätt, riskerar särintressen med stora resurser att få ett oproportionerligt inflytande över politiken. Marknadskaoset inom svensk välfärd är ett tydligt exempel. Det är ingen slump att systemet gynnar ett fåtal välfinansierade aktörer på medborgarnas och det övriga näringslivets bekostnad. Det är ett direkt resultat av långsiktigt planerad och välfinansierad lobbyism.

Sverige har länge haft offentlighetsprincipen som demokratins ryggrad, men i fråga om lobbytransparens ligger vi på efterkälken. Länder som Irland, Kanada och Frankrike, samt Tyskland och Finland har infört system som gör det möjligt för medborgarna att följa vilka intressegrupper som försöker påverka politiken. För Sveriges europaparlamentariker och EU-kommissionär finns redan krav på att redovisa möten med lobbyister. Samma öppenhet borde gälla för Sveriges regering och riksdag.

I dag tvingas journalister och medborgare begära ut och granska mängder av e-post för att ens få en bristfällig bild av vilka möten och kontakter som sker. Denna ordning är både ineffektiv och otillräcklig. Ett lobbyregister skulle innebära att medborgare, forskare och journalister enkelt kan se vilka organiserade intressegrupper – företag, branschorganisationer, civilsamhällesaktörer eller andra sammanslutningar – som träffar politiker och tjänstemän, samt vad dessa möten handlat om. Ett sådant register skulle stärka insynen och förtroendet för politiken. För att inte skapa barriärer för folkrörelser eller ideella organisationer bör ansvaret för registrering och underhåll av registret vila på det allmänna, på samma sätt som registratorer i dag hanterar diarieföring av offentliga handlingar.

För att ytterligare stärka tilltron till demokratin bör karensregler och jävsriktlinjer ses över, när befattningshavare lämnar sina offentliga uppdrag. Det är också viktigt att sätta press på PR- och public affairs-byråer att öppet redovisa sina kundlistor. Det ska vara tydligt vem som företräder vilka intressen i svensk politik.

Demokratin vinner på öppenhet. Ett lobbyregister skulle minska risken för korruption, göra politiken mer transparent och återupprätta medborgarnas förtroende. Sverige kan inte längre stå utan verktyg för att reglera och synliggöra lobbyismen.

Mathias Tegnér (S)

Leif Nysmed (S)

Markus Selin (S)

Åsa Westlund (S)

Alexandra Völker (S)

Azadeh Rojhan (S)